

ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ

ઇ-૩ સર્કલ પાસે, ઇ રોડ, સેક્ટર-૧૦/એ, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦

ખ.ક.૪૦/૨૦૨૩-૨૪

જગ્યાનું નામ: આદિજાતિ વિકાસ અધિકારી, વર્ગ-૦૨

ભાગ-૧ અને ભાગ-૨ ના ૧૮૦ મિનિટના સંયુક્ત પ્રશ્નપત્રની પ્રાથમિક કસોટીનો
અભ્યાસક્રમ

સીધી પસંદગીથી ભરતીની પ્રાથમિક કસોટીનો અભ્યાસક્રમ	
ભાગ-૧	
માધ્યમ: ગુજરાતી	કુલ ગુણ : ૧૦૦ ૫૦ ગુણ: (મુદ્દા નં ૧ થી ૭) ૫૦ ગુણ: (મુદ્દા નં ૮ થી ૧૦)
૧	ભારતની ભૂગોળ- ભૌગોલિક, આર્થિક, સામાજિક, કુદરતી સંસાધન અને વસ્તી અંગેની બાબતો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૨	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો- સાહિત્ય, કલા, ધર્મ અને રચાપત્યો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૩	ભારતનો ઇતિહાસ- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૪	ભારતની અર્થવ્યવસ્થા અને આયોજન
૫	ભારતીય રાજનીતિ અને ભારતનું બંધારણ: (૧) આમુખ (૨) મૂળભૂત અધિકારો અને ક્ષરખે (૩) રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો (૪) સંસદની રચના (૫) રાષ્ટ્રપતિની સત્તા (૬) રાજ્યપાલની સત્તા (૭) ન્યાયતંત્ર (૮) અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને સમાજના પછાત વર્ગો માટેની ખેગવાઈઓ (૯) નીતિ આયોગ (૧૦) બંધારણીય તથા વૈધાનિક સંસ્થાઓ- ભારતનું ચૂંટણી પંચ, કોમ્પટ્રોલર એન્ડ ઓડિટર જનરલ, માહિતી આયોગ
૬	સામાન્ય વિજ્ઞાન, પર્યાવરણ અને ઇન્ફર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી
૭	ખેલ જગત સહિત રોજબરોજના પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના બનાવો

<p>૮</p>	<p>સામાન્ય બૌદ્ધિક ક્ષમતા કસોટી</p> <p>(૧) તાર્કિક અને વિશ્લેષણાત્મક ક્ષમતા</p> <p>(૨) સંખ્યાઓની શ્રેણી સંકેત અને તેનો ઉકેલ.</p> <p>(૩) સંબંધ વિષયક પ્રશ્નો.</p> <p>(૪) આકૃતિઓ અને તેના પેટા વિભાગ, વેન આકૃતિઓ</p> <p>(૫) ઘડીયાળ, કેલેન્ડર અને ઉમર સંબંધિત પ્રશ્નો.</p> <p>(૬) સંખ્યા વ્યવસ્થા અને તેના માનક્રમ.</p> <p>(૭) રૈખિક સમીકરણ (એક કે બે ચલમાં)</p> <p>(૮) પ્રમાણ, હિરસો અને ચલ.</p> <p>(૯) સરેરાશ યા મધ્યક, મધ્યચય અને બહુલક, ભારિત સરેરાશ. .</p> <p>(૧૦) ઘાત અને ઘાતાંક, વર્ગ, વર્ગમૂળ, ઘનમૂળ, ગુ.સા.અ. અને લ.સા.અ</p> <p>(૧૧) ટકા, સાદુ અને ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ, નહો અને ગુકશાન.</p> <p>(૧૨) સમય અને કાર્ય, સમય અને અંતર, ઝડપ અને અંતર.</p> <p>(૧૩) સરળ ભૌતિક આકૃતિઓના ક્ષેત્રફળ અને પરિમિતિ, જથ્થો અને સપાટીનો વિસ્તાર (છ સમાંતર બાજુ ધરાવતો ઘન, ઘન, સિલિન્ડર, શંકુ આકાર, ગોળાકાર).</p> <p>(૧૪) રેખા, ખૂણા અને સામાન્ય ભૌમિતિક આકૃતિઓ-સાદી કે ત્રાંસી સમાંતર રેખાઓના ગુણધર્મો, ત્રિકોણની સાપેક્ષ બાજુઓના માપનના ગુણધર્મો, પાચથાગોરસનો પ્રમેય, ચતુર્ભૂજ, લંબગોળ, સમાંતર બાજુ ચતુષ્કોણ, સમભૂજ ચતુષ્કોણ.</p> <p>(૧૫) બીજગણિતનો પરિચય-BODMAS-કાનાભાગુવઓ-વિચિત્ર પ્રતિકોની સરળ સમજૂતિ.</p> <p>(૧૬) માહિતીનું અર્થઘટન, માહિતીનું વિશ્લેષણ, માહિતીની પર્યાપ્તતા, સંભાવના</p>
<p>૯</p>	<p>ગુજરાતી વ્યાકરણ</p> <p>(૧) ખેડણી</p> <p>(૨) સમાનાર્થી-વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો</p> <p>(૩) રૂઢિપ્રયોગો અને કહેવતો</p> <p>(૪) સમાસ</p> <p>(૫) સંધિ</p> <p>(૬) અલંકાર</p> <p>(૭) છંદ</p>
<p>૧૦</p>	<p>English Grammar</p> <p>(1) Articles, Pronouns, Adjectives, Prepositions, Conjunctions and Question tag.</p> <p>(2) Verb and Tense, Agreement between subject and verb, Gerund, Participles.</p> <p>(3) Modal auxiliaries. Usage of can, may, could, should, etc.</p> <p>(4) Use of some, many, any, few, a little. Since and for.</p> <p>(5) Active and passive voice</p> <p>(6) Degrees of adjectives.</p> <p>(7) Common errors of usage.</p>

❖ મુદ્દા ક્રમાંક ૮ થી ૧૦ માટેનો અભ્યાસક્રમ ધોરણ ૧૨ સમકક્ષ રહેશે.

Syllabus for preliminary test for recruitment from Direct Selection Part-1	
Medium: Gujarati	
Total Marks: 100	
50 Marks: (Point no. 1 to 7)	
50 Marks: (Point no. 8 to 10)	
1	Geography of India – Geographical, Economic, Social, Natural Resources and Population related topics – With Special reference to Gujarat
2	Cultural Heritage of India – Literature, Arts, Religion and Architecture - With Special reference to Gujarat
3	History of India- With Special reference to Gujarat
4	Indian Economy and Planning
5	Indian Politics and Constitution of India: (1) Preamble (2) Fundamental Rights and Fundamental Duties (3) Directive Principles of State Policy (4) Composition of Parliament (5) Powers of the President of India (6) Powers of Governor (7) Judiciary (8) Provisions for Scheduled Casts, Scheduled Tribes and Backward Classes of the society (9) NITI Aayog (10) Constitutional and Statutory Bodies: Election Commission of India, Comptroller and Auditor General, Information Commission
6	General Science, Environment and Information & Communication Technology
7	Daily events of Regional, National and International Importance including Sports
8	General Mental Ability Test (1) Logical Reasoning and Analytical Ability (2) Number Series, Coding-Decoding (3) Questions about relationship. (4) Shapes and their Sub-sections, Venn Diagram (5) Questions based on Clock, Calendar and Age (6) Number system and order of Magnitude (7) Linear Equations - in one or two Variables (8) Ratio, Proportion and Variation (9) Average of Mean, Median, Mode- including weighted Mean (10) Power and Exponent, Square, Square Root, Cube Root, H.C.F. & L.C.M. (11) Percentage, Simple and Compound Interest, Profit and Loss (12) Time and Work, Time and Distance, Speed and Distance (13) Area and Perimeter of Simple Geometrical Shapes, Volume and Surface Area of Sphere, Cone, Cylinder, Cubes and Cuboids (14) Lines, Angles and Common geometrical figures - properties of transverse or

	<p>parallel lines, properties related to measure sides of a triangle, Pythagoras theorem, quadrilateral, rectangle, Parallelogram and rhombus.</p> <p>(15) Introduction to algebra-BODMAS, simplification of weird Symbols.</p> <p>(16) Data interpretation, Data Analysis, Data sufficiency, Probability</p>
9	<p>Gujarati Grammer</p> <p>(૧) જોડણી</p> <p>(૨) સમાનાર્થી-વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો</p> <p>(૩) રૂઢિપ્રયોગો અને કહેવતો</p> <p>(૪) સમાસ</p> <p>(૫) સંધિ</p> <p>(૬) અલંકાર</p> <p>(૭) છંદ</p>
10	<p>English Grammar</p> <p>(1) Articles, Pronouns, Adjectives, Prepositions, Conjunctions and Question tag.</p> <p>(2) Verb and Tense, Agreement between subject and verb, Gerund, Participles.</p> <p>(3) Modal auxiliaries. Usage of can, may, could, should, etc.</p> <p>(4) Use of some, many, any, few, a little. Since and for.</p> <p>(5) Active and passive voice</p> <p>(6) Degrees of adjectives.</p> <p>(7) Common errors of usage.</p>

- ❖ The standard of the syllabus for point no. 8 to 10 will be equivalent to Standard 12.

ભાગ-૨

Tribal Development Officer, Class-2

Marks:200

Medium:Gujarati

૧. લોકપ્રશાસન અને શાસન

- લોકપ્રશાસનનો અર્થ, પ્રકૃતિ તથા કાર્યક્ષેત્ર – ભારતમાં ઉત્કાંતિ, કૌટિલ્ય રચિત “અર્થશાસ્ત્ર” માં વહીવટનાં વિચારો, મોગલ વહીવટ, બ્રીટીશ શાસનનો વારસો.
- લોકશાહીમાં મૂલકી સેવાની ભૂમિકા.
- વિવિધ ક્ષેત્રોનાં વિકાસ સંદર્ભમાં સરકારની નીતિઓ તથા દરમ્યાનગીરી, અમલીકરણનાં મુદ્દાઓ તથા સમસ્યાઓ.
- વિકાસ પ્રક્રિયા – નાગરીક સમાજ, બિન-સરકારી સંગઠનો તથા અન્ય સહભાગીઓની ભૂમિકા.
- વૈધાનિક, નિયમનકારી અને વિવિધ અર્ધન્યાયિક સંસ્થાઓ.
- સુશાસન અને ઈ-શાસન – પારદર્શિતા, શાસનમાં ઉત્તરદાયિત્વ તથા સંવેદનશીલતા – નાગરિક અધિકાર પત્ર, માહિતી અધિકારનો હક, જાહેર સેવા અધિનિયમ અને આ સર્વેની અસરો, સામાજિક અન્વેષણ અને તેનું મહત્વ.

૨. લોકસેવામાં નીતિશાસ્ત્ર

- નીતિશાસ્ત્ર, નીતિશાસ્ત્ર અને માનવ સંવાદ : સાર, નિર્ધારકો અને માનવ વ્યવહારો પર અસરો/પ્રભાવ, પરિણામો; નીતિશાસ્ત્રનાં પરિમાણો, વ્યક્તિગત અને જાહેર સંબંધમાં નીતિશાસ્ત્ર, જાહેર સેવામાં નીતિશાસ્ત્ર, સત્યનિષ્ઠા અને ઉત્તરદાયિત્વ – માહિતી અધિકાર કાયદો, જાહેર સેવા કાયદો અને તેની અસરો.
- વલણ : મૂળ તત્ત્વો, કાર્યો, વિચારો અને વર્તણૂક વ્યવહાર પર તેની અસરો અને સંબંધ; ચારિત્ર્ય અને રાજકીય વલણ; સામાજિક અસરો તથા સમજવટ/પ્રોત્સાહનની ભૂમિકા.
- ભાવનાત્મક બુદ્ધિમતા: ખ્યાલ, વહીવટ અને શાસનમાં તેની ઉપયોગીતા અને વિનીયોગ. માનવમૂલ્યો ; નાગરીકોને મૂલ્ય સંબંધિત શિક્ષિત કરવામાં કુટુંબ, સમાજ તથા શૈક્ષણિક સમસ્યાઓની ભૂમિકા.
- નીતિશાસ્ત્ર સંબંધિત મુદ્દાઓ અને પડકારો – ભ્રષ્ટાચાર, લોકપાલ, લોકઆયુક્ત
- ઉપરોક્ત મુદ્દા સંબંધિત બાબતોનો કેસ સ્ટડી.

૩. ભારતનું બંધારણ અને સ્થાનિક સ્વરાજ

- ભારતીય બંધારણની અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓને લગતી જોગવાઈઓ; ST/SC ની વ્યાખ્યા અને સ્પષ્ટીકરણ, શૈક્ષણિક, આર્થિક અને જાહેર રોજગાર-સંબંધિત સલામતી, રાજકીય સલામતી, ST/SC સમુદાયની સુરક્ષાની દેખરેખ માટે બંધારણીય અને વૈધાનિક સંસ્થાનો
- Panchayat (Extension to Scheduled Areas) Act, 1996
- ૭૩માં અને ૭૪માં બંધારણીય સુધારા સંદર્ભમાં સ્થાનિક શાસન વ્યવસ્થા.

૪. આદિજાતિ કલ્યાણ સંબંધિત કાયદાઓ અને અહેવાલો.

- The Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989.
- The Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Rules, 1995
- The protection of civil Rights Act, 1955
- The protection of civil Rights Rules, 1977
- The Scheduled Tribes And Other Traditional Forest Dwellers (Recognition Of Forest Rights) Act, 2006
- Report of Schedule Areas of Scheduled Tribes Commission(By shri U.N Dhebar)
- Caste Certificate for ST and Provision for scrutiny committee.

૫. શિક્ષણને લગતા કાયદાઓ અને જોગવાઈઓ.

- The Gujarat Primary Education Act, 1947(Bom.LXI of 1947).
- The Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009 and Rules 2012
- The Protection of Children from Sexual offences Act(POCSO), 2012
- ભારતમાં શિક્ષણ નીતિઓ અને નવી શિક્ષણ નીતિ, ૨૦૨૦.

૬. આદિજાતિ કલ્યાણ સંબંધિત યોજનાઓ

- કેંદ્ર અને ગુજરાત સરકારની વિવિધ આદિજાતિ યોજનાઓ(આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક વિકાસ સંદર્ભમાં).આદિમ જનજાતિ જૂથોનો વિકાસ અને PTG માટેની યોજનાઓ.
- આદિજાતિ વિકાસ ખાતાની શૈક્ષણિક યોજનાઓ ; આદર્શ નિવાસી શાળાઓ, આશ્રમ શાળાઓ, એકલવ્ય આદર્શ નિવાસી શાળા, મોડેલ શાળાઓ , સમરસ છાત્રાલયો, તથા આદિજાતિના વિદ્યાર્થીઓને અપાતી ખાસ સહાય યોજનાઓ.

૭. આદિવાસીઓનું સામાજિક અને આર્થિક પરિદ્રશ્ય

- ભારત અને ગુજરાતની મુખ્ય જનજાતિઓની આર્થિક વિશેષતાઓ, ભૂમિ-અધિકારો, જમીન સંબંધી વિવાદો, આદિવાસીઓનું વસ્તી વિતરણ, જનજાતિઓનું વર્ગિકરણ, આદિવાસી વસ્તીનો સાક્ષરતા દર અને લિંગ પ્રમાણ તથા આદિવાસી સમુદાયના આર્થિક અને સામાજિક પડકારો. ભારતમાં આદિજાતિ શિક્ષણ, સ્થિતિ અને પડકારો.

૮. આદિવાસી સાંસ્કૃતિક પરિદ્રશ્ય

- આદિવાસી તહેવાર અને મેળાઓ , આદિવાસી પોષક , આદિવાસી કળાઓ, આદિવાસી નૃત્ય, આદિવાસી સંગીત, આદિવાસી ધાર્મિક વિધિઓ, આદિવાસી ભાષા અને સંચારમાધ્યમો, આદિવાસી સામાજિક સંગઠન , પરંપરાગત કાયદો અને વિકસતા સમાજો.

૯. ઉક્ત ક્ષેત્રમાં તાજેતરની પ્રગતી અને સાંપ્રત પ્રવાહો